

••••• Sinds 2008, ten tijde van de voedselcrisis en na publicatie van het World Development Report (een rapport van de Wereldbank), staat de samenhang tussen landbouw, voedselzekerheid, klimaat en milieu weer hoger op de agenda binnen de internationale gemeenschap. Climate Smart Agriculture (CSA) is een geïntegreerde benadering van deze zaken. De Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van de VN heeft het, onder voorzitterschap van Gerda Verburg, Permanent Vertegenwoordiger van Nederland bij de FAO, op de agenda gezet. Het concept wordt doorontwikkeld door de FAO (de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties). Verburg ziet het als een absoluut win-winconcept.

Gerda Verburg, PV bij de FAO, over Climate Smart Agriculture: **“Kansrijk concept verbindt hogere productiviteit en beter inkomen voor boeren met zorg voor klimaat en milieu”**

Verburg: “Ik ben geboren en getogen op een boerderij en vind bepaalde simpele, oude boerenprincipes vanzelfsprekend”, zegt Verburg. “Maar er zijn heel veel boeren in zowel Afrika als Azië die bijvoorbeeld niet weten wanneer het ‘t beste moment is om te zaaien, welke samengestelde kunstmest je moet gebruiken, wat je wel en niet aan

onkruid rooit. Kennis hiervan is fundamenteel. Tegelijkertijd moeten we ook een nieuwe technische ontwikkeling als GPS-landbouw toegankelijk maken voor de boeren daar.”

Het principe van Climate Smart Agriculture is kort gezegd, twee maal zoveel produceren met twee keer minder verbruik. Hogere productiviteit

om straks te kunnen voldoen aan de stijgende wereldvraag naar voedsel. En gelijk daarmee opgaand, een beter inkomen voor boer(innen) en klimaat- en milieuvriendelijk.

“Als je boeren in genoemde regio’s kunt laten delen in onze technologie en knowhow, heb je een win-winsituatie”, stelt Verburg. “Boeren kunnen meer van hun betere producten verkopen, ze houden dan geld over waarmee ze dan weer beter uitgangsmateriaal kopen. Zo ontstaat ontwikkeling. Een bedrijf mkb, onderwijs en gezondheidszorg zijn daarvan logische uitvloeisels. En ja, het kán zo simpel zijn, als iedereen bereid is met dit concept aan de slag te gaan.”

Rio+20

En nu staat Rio+20 voor de deur, follow-up van de UNCED-conferentie in Rio de Janeiro van 1992. UNCED was de United Nations Conference on Environment and Development. Die leidde indirect tot het Verdrag van Kyoto (1997) over de uitstoot van broeikasgasen. Maar vele uitdagingen op het gebied van landbouw en voedselzekerheid in relatie tot klimaat en milieu bleven onbeantwoord.

Verburg hoopt dat het concept van Climate Smart Agriculture wordt aangenomen tijdens Rio+20. Zij is ervan overtuigd: als je die zaken combineert, kun je mens- én boergericht opereren. “Want het gaat niet om afspraken en regelingen, maar om mensen die een bijdrage leveren. Alle neuzen moeten hiervoor dezelfde kant op staan. Van de internationale gemeenschap, overheden op alle niveaus, het bedrijfsleven, de wetenschap, het maatschappelijk middenveld. Maar niemand kan het zich veroorloven om dit te laten mislukken. Alle techniek en mogelijkheden om het te realiseren, bestaan al.”

Vraaggestuurd mkb

Er zijn legio voorbeelden van Nederlandse bedrijven in de agrosector die actief meewerken aan de economische en sociale ontwikkeling van boeren in landen die zich willen ontwikkelen. Volgens Verburg is het voor het midden- en kleinbedrijf lastig om alléén dingen voor elkaar te krijgen. “Binnen het netwerk van onze Topsectoren (waaronder Agrofood, Water, Tuinbouw en uitgangsmateriaal, red.) kan het mkb hartstikke goed werk leveren.” Een voorbeeld: “Wij hadden onlangs bij de FAO een ‘topsectorendag’ om te zien of een dergelijk model van samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en wetenschap

toepasbaar is voor de FAO. Daar was iemand van Rijk Zwaan die aangaf heel graag te willen samenwerken met mkb-zaadbedrijven in Kenia of Ethiopië. Zij hebben echter wel van de overheid aldaar een helder beleid nodig en antwoord op vragen als: waaraan moeten onze zaden voldoen of hoe komen wij aan voldoende testcapaciteit. Maar ook: mogen wij mensen opleiden en kunnen wij die dan certificeren? Als zo’n overheid zich afzijdig opstelt of niet meewerkt wordt het moeilijk. Als je als bedrijf in een land investeert, wil je

‘Met cynisme los je het probleem niet op’

ook de garantie hebben dat je vooruit kunt. In het algemeen zijn er voor het mkb echter genoeg kansen; iedereen kan bijdragen zolang er vraaggericht wordt geopereerd.”

Handelingsperspectief

Waarom is een benadering als Climate Smart Agriculture niet veel eerder op vruchtbare grond gevallen? Verburg: “Dat het niet eerder gebeurd is, is geen reden om er nu niet voluit voor te gaan. Het komt doordat te veel organisaties en mensen op hun eigen spoor zaten. De klimaatconferentie van 2009 in Kopenhagen mislukte, omdat er toen alleen werd geredeneerd in het belang van het klimaat. Dan gaat het over technische zaken als adaptie en mitigatie. Maar niet over de concrete betekenis voor mensen. Wat hebben boeren en burgers in Mali of Kenia aan zulke discussies? Die zeggen terecht, mogen wij alsjeblieft eerst onze familie te eten geven en wat verdienen? Pas daarna komt dan de zorg voor milieu en klimaat. En als je dit alles nu toch kunt combineren in één concept waarin wij én iets kunnen doen voor de inkomens van boeren én voldoende voedsel kunnen produceren én ons leefklimaat waarborgen... Dat je mensen een handelingsperspectief biedt, zodat zij in actie komen, daar gaat het om.”

Vertretpunt

Wat er ook ondertekend wordt straks, met alleen een akkoord is er nog niets bereikt. “Dat is pas het begin”, zegt Verburg. “De houding van iedereen moet resultaatgericht zijn: ‘hoe kan ik het verschil maken?’. Dat is ook een vraag die organisaties en instellingen en regeringen zich vaker zouden moeten stellen. Maak boeren onderdeel van de oplossing, denk niet alleen in regels en cijfers

en bedenk dat je met mantra’s en cynisme nog niet het kleinste probleem oplost. Een klimaatgerichte benadering is altijd goed, hergebruik van water is altijd goed. Zo kun je regenwouden en grondstoffen sparen, en bijvoorbeeld landschappen zich laten herstellen. Dat is een winst voor iedereen.

Natuurlijk, je hebt nooit garanties dat het precies gaat zoals je het hebt opgeschreven. Maar rond Rio+20 komt vrijwel alles bij elkaar; VN-organisaties, de G8, de G20 en het World Economic Forum, iedereen is erbij betrokken. De uitvoering staat of valt met de steun van regeringen die straks een handtekening zetten tijdens Rio+20. Eerst de woorden en daar een ferme handtekening onder. En daarna de mouwen omhoog om het ook te doen. Dan kun je echt het verschil maken. Dus de wereld zal niet in een keer anders zijn, maar zolang de mindset na Rio+20 is ‘ok, het is mogelijk, we gaan er met zijn allen voor’, dan ben ik optimistisch. En zelfs dan zijn er een paar hobbels op de weg. Zo realistisch ben ik ook wel.”

Jacqueline Rogers

Gerda Verburg (1957) is sinds 1 juli 2011 permanent vertegenwoordiger van Nederland bij de Wereldvoedselorganisatie (FAO). Daarnaast vervult zij een functie in VN-verband, als uitvloeisel van haar toenmalige voorzitterschap van de VN-commissie voor Duurzame Ontwikkeling (CSD). In die functie leidde zij in 2009 de CSD 17-bijeenkomst over landbouw, voedselzekerheid en klimaat. Op verzoek van de secretaris-generaal van de VN heeft Verburg nadien de taak op zich genomen om - naast haar functie als PV - ook de uitkomsten van die bijeenkomst samen met een Taskforce te implementeren.

Van 22 februari 2007 tot 14 oktober 2010 was Gerda Verburg minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Zij was Tweede Kamerlid voor het CDA in 1998-2007 en 2010-2011. Verder was zij eerste ondervoorzitter van de Kamer en vice-fractievoorzitter van het CDA.